

2024 йил 22 октябрь, 213-сон

ЗАМОНАВИЙ “ЯШИЛ” ЛОЙИҲАЛАР ЭКОЛОГИК МУВОЗАНАТ ЯХШИЛНИШИ ВА ЦИРКУЛЯР ИҚТИСОДИЁТ РИВОЖИГА ХИЗМАТ ҚИЛАДИ

► Бошланиши 1-бетда

Муассасада фанлараро тадқиқотлар қилиш, инновацион педагогик услугуб ва технологияларни ишлаб чиқиши, илмий-тадқиқот ва амалий билимларни интеграция қилишга алоҳида эътибор қаратилимомда. Ўкуни жараёни “Hub and Spoke” тайимили ососиди ташкил этилган. Бу яхлит ўкув тизимини яратиш, ресурсларни оптималлаштириш, талабалар ва мутахассисларнинг ҳаракатчилигини ошириш каби жиҳатлар билан акралди тутради.

Университетнинг имкониятларини кенгайтириш учун келгусида поитахтиимизнинг Юнусобод туманидаги ҳамда Тошкент вилоятининг Бўстонлик туманидаги собиқ коллежлар бинолари тавмирланаб, кампугса айлантирилиши режалаштирилди.

Шундан сўнг давлатимиз раҳбари маший чиқиндиарни қайта ишлаш, улардан электр энергияси ва маҳсулот ишлаб чиқариши лойиҳаларни таҳмирлантирилди.

Юртимизда йилига 14 миллион тонна чиқиндиар хосил бўлади. Лекин уларнинг атиги 4-5 физи қайта ишланиди. Чиқинди полигонларидан 7 миллион тоннадан зиёд иссиқхона газлари атмосферага чиқади, 43 минг тонна заҳарли фильтрлар ер остига сингади.

Чиқиндиарни қайта ишлаш орқали ҳам унинг табиатида таъсирин камайтириш, ҳам фойда олиши мумкин. Шу мақсадда Экология, атроф-муҳитни муҳофоза қилиш ва иқлим ўзғариши вазирлиги томонидан хорижий инвесторлар бўлади ҳамкорликда қатор лойиҳалар ишлаб чиқилган. Қарийб 1 миллиард 300 миллион долларларик инвестицияларни жалб этган ҳолда, 8 та чиқинди ёкиш заводи қуриш ҳамда Оҳангарон полигонидаги чиқинди газини қайта ишлаш режалаштирилди.

Масалан, Хитойнинг “SAMC Engineering” компаниясининг 350 миллион доллар тўғридан тўғри инвестицияси хисобидан Андикон ва Тошкент вилоятларидан 2 та завод барпо этилди. Уларда

2024 йил 22 октябрь, 213-сон

УЧТАДАН БИРИ

ЎЗБЕКИСТОН ИҚТИСОДИЁТИ
ЭНГ ТЕЗ ЎСАЁТГАН МАМЛАКАТЛАР
СИРАСИГА КИРАДИ

Ислоҳот одимлари

Яқинда Жаҳон банки 2024 йилга оид янги ҳисоботини тақдим этди. Унга кўра, жорий йилда Ўзбекистон Европа ва Марказий Осиё минтақасида ялпи ички маҳсулотнинг энг юкори ўсиши кузатилаётган учта мамлакатдан бири ҳисобланади.

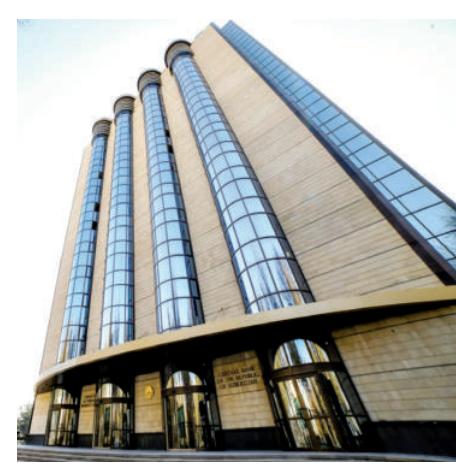
Хўш, мазкур нуфузли молия ташкилоти нега бундай хуносага келди? Ўзбекистондаги илоҳотлар кайси жиҳатлари билан эътиборни тортган? Бизнингча, мазкур саволларга жавобни 17 октябрь куни Президентимиз хузурида жорий йилда иқтисодиётда кутилаётган натижалар ва 2025 йил учун мўлжалланган асосий макроиктисодий кўрсаткичлар муҳокамаси юзасидан ўтказилган йигилинида айтилган фикрлардан олиш мумкин. Бинонабарин, бутун Ўзбекистон ўз олдига кўйган мақсадлар сари дадил одимламоқда. Барча тармок ва соҳаларнинг изчил модернизация килинаётган самараси ёршилаётган натижаларда яқъол намоён бўлаёт. Энг муҳими, илоҳотлар бутун мазмун-моҳирати, аввало, инсон манфатига йўргилгани ва шунга хизмат килаётгани билан алоҳида ажralиди туради.

Ўзбекистон глобал савдо ва ҳалкаро ҳамкорликнинг фаол иштирокчиси. Дунё мамлакатлари биз билан муносабатларини мустахкамлашга интиломда. Ўзаро ишонч ортмоқда. Ишонч эса иқтисодиётта инвестициялар фаол кириб келишига, янги ва самарадорликни таъсизлайдиган.

Жаҳондаги қўйин ва мурakkab савоятта қараш, ички имкониятларни ишга солиш ҳисобига ўтган 9 ойда юртимиз иқтисодиётни 6,6 фоиз, саноат 7 фоиз ўсади. Йил якунигача камиди 6 фоиз ўсиши кутилаётган. Дунёнинг нуфузли рейтинги агентлеклари хам Ўзбекистоннинг рейтинги барқарор сакланниб қолаётган.

Ганини ижобий баҳолаяти. Натижада жорий йилда инвестицияларнинг ялпи ички маҳсулотдаги улуши 33 фоиздан ошиди. Экспортда карий 19 фоиз ўсиши кутилаётган. Умуман, Халқаро валоғот жамгармаси, Жаҳон банки ва Осиё тараққиёт банки фаол инвестиция сиёсати ва илоҳотлар ҳисобига Ўзбекистонда келгусида ҳам барқарор иқтисодий ўсиши сакланани қолинини тасдиқламоқда.

Шу билан бирга, дунё бозорида рақобат кучайиб, ҳомаше нархлари тез-тез ўзгараётган ҳозирги бекарор шароитда саноат ва экспортда юкори кўшишлган киммалти маҳсулотларни кўйтайтишиш шарт. Йигилища ана шу ортга қайтмас илоҳотлар натижаси ётироф

килинган ҳолда жорий ва келгуси йилдаги устувор вазифалар қайд этилди. Кечиктириб бўйланса вазифалар белгилаб олиниди.

Умуман олганда, ушбу вазифалар бугун ҳар қаёнгидан мумхим ва долзарб аҳамият касб этияти. Негаки, айни пайтада дунё тараққиётни жадаллашиши баробарида бозор талаби ва шаронти ўзгарувчан бўйлаб қолмоқда. Иқтисодий глобаллашув интеграцияларни эканни инноватиба олсан, бунга ётибор қартиш ҳар қаёнгидан мумхидир.

Жаҳон банкининг Европа ва Марказий Осиё минтақаси иқтисодиёт бўйича ҳисоботида қатор инкизорлардан сўнг минтақадаги муносабати билан мамлакатларнинг марказий банклари жорий йилда асосий ставкани пасайтириша киришиди. Бирор нарх боссими давом этиши ҳақидаги хавотирлар туфайли қарорларда ёзғартирилган устувори кутилаётган. Ҳисоботда иқтисодий ўсиши жонлантириш ва юкори даромади мамлакатлар билан яқинлашувни тезлаштириш учун зарур бўлган инсон капиталини ҳамда ичиши кучи салоҳиятини шакллантириш, минтақанинг

тавлими, айниқса, олий таълим тизимини чукур модернизацияни килиш тавсия этилди.

Жаҳон банкининг Европа ва Марказий Осиё минтақаси бўйича бош иқтисодчи Ивалю Изворскининг фикрича, ушбу минтақада узук муддатли иқтисодий ўсишини жадаллаширишининг эн катта имконияти таълим, хусусан, олий таълим сифатини оширишидир.

Сифати таълима туствор аҳамият бериси ва таълими олишига шарот яратиш орқали мамлакатлар ўз инсон капиталини яратишни, инновацийларни раббатлантириши ва барқарор иқтисодий ўсиши ҳамда ривожланнишга турти

бериси мумкин.

Мамлакатимизда ҳар иккى иўналицида изчил или олиб борлиби, тегишиллор чоралар кўрмилмоқда. Жумладан, қисқа муддатда юртимизда 135 та янги олийгоҳ ташкил этилиб, уларнинг умумий сони 211 тани ташкил этилди. Тизим қарори 4 барбордан зиёд ошиб, 9 фоиздан 38 фоизга етказилди.

Марказий банк томонидан кўрилаётган чора-тадбирлар ҳам диккатга сазовор. Ҳусусан, Марказий банк бошқарувчи жорий йилдинг июни ойидан асосий ставкани 0,5 фоиз бандага пасайтириб, йиллик 13,5 фоиз даражасида белгилашга туртишида қарор қабул килганди. Ушбу қарор, биринчина навбатда, инфляция ва инфляцион кутилашлар пасайши билан изоҳланган эди. Чунки сўнгидан 9 фоизга тушди.

Ўтган ҳафтада Халқаро ҳамкорлик ташаббуслари ҳафтаги доирасидан Марказий банк раиси ўринбосари Беҳзод Ҳамроев мамлакатимиздаги макроиктисодий вазияти, инфляцияни даражасини пасайтириш ва молия секторини ривожлантиришни юнайтишни жонлантириш ва юкори даромади мамлакатлар билан яқинлашувни тезлаштириш учун зарур бўлган инсон капиталини ҳамда ичиши кучи салоҳиятини шакллантириш, минтақанинг

юкори бўлиб, 2024 йилда ва ўрга муддатли истиқболда ЯИМнинг реал ўсиши 6-6,5 фоиз атрофида шаклланши кутимоқда. Ҳисобининг муҳим омилларидан бира хусусий инвестициялар бўлиб, улар, асосан, тўғридан тўғри инвестициялар ҳисобига 2024 йилда сезиларни даражада ошган.

Давлатимиз раҳбари ҳузурида жорий йилда иқтисодиётда кутилаётган натижалар ва 2025 йил учун муржалланган асосий макроиктисодий кўрсаткичлар мухоммаси юзасидан ўтказилган ийнилиши билидирланидек, иқтисодиётимиз йил якунигача камиди 6 фоиз ўсиши кутимоқда. Олтин-валотта захираси бу йил ик бор 40 миллиард доллардан ошиб, аҳолининг милий валюгадаги депозитлари ҳажми ҳам 50 фоиз ўстанган. Булар, албатт, ётиробга молик ракамлар. Ракамлар ортида эса мамлакат ривожига даҳдир қандадан қанча лойиҳалар, ишумлашар этибди.

Ўтуман, мамлакатимизда иқтисодий барқарорликни таъминлашнинг имкониятлари кўп. Бунинг учун назарда тутилган режаларни, лойиҳаларни ўз вақтида рўёбга чиқариш, самараси паст имтиёзларни бекор қилиш, йирик давлат корхоналарида самарадорликни ошириш чоралари кўрилади.

Яратилган имкониятлар ҳисобига келгуси йилда 78 та туман бюджет харакатини ўзи коплашга ўтказилиди. Ер, мол-мукът ва айланма солиги тўлиқ, даромад солигининг 50 фоизи уларнинг ўзида қолдирилади.

Ижтимоий давлат тамоилидан келиб чиқиб, таълим ва согликин сақлаш соҳаларига ахлатилоттган маблабларни 20 фоизга ошириши назарда тутилмоқда. Шунингдек, маҳаллаларга ётироб туфайли 1 миллион киши камбағалликдан чиқарилади.

**Дилшод УЛУФМУРОДОВ,
“Янги Ўзбекистон” мухбири**

Экология

МУҚОБИЛ ЭНЕРГЕТИКА үлүши 25 ФОИЗГА ЕТКАЗИЛАДИ

Юртимизда 2030 йилга қадар электр энергияси ишлаб чиқаришда кайта тикиланучи энергия манбаларни улушкини 25 фоизга етказиш мақсади килинган. Бу эса ўша даврага бориб атроф-муҳитта зарар етказмайдиган, инсон саломатлиги учун хавфисиз, экологик тоза электр энергиясини ҳосил килиши имконини ҳам беради.

Эди. Шуига қарамайди, у ўзига юкландиган вазифаларни сиддиқидан адо этмоқда. Бу эса юртимизда мухандис кадрларнинг янги аводди шаклнамётгандан далолат беради.

— Бу каби лойиҳаларда иш бошлаш ҳар бир ёшнинг орзуси бўлса керак. Замонавий

технологиялар Хитойдан олиб келиб, ўрнатилиб. Натижада воҳанинг Шеробод, Қизирик, Бойсун каби олис туманларидаги иштимолиларга сифатли ва узлукиси электр энергияси етказишни имкониети артади.

— Бутун ҳар бир соҳани рақамлаштириш талаб этилмоқда. Чунки илғор, инновацион

технологияларни кўлламай турб, мубаффақиятга эришиш мушкул, — дейди мухандис Тошеботла Жӯраев. — Шундан келиб чиқиб, “Сурхондарё магистраль электр тармоклари” филиали директори Отабек Ашуров. — Муҳими, кўёл манбайдан фойдаланши ҳам иқтисодига, ҳам атроф-муҳитта катта фойда.

Кўёш фотолектр станциясининг ил куза-

тубу линиялари жорий йил январида тармок

улади ва электр энергияси ишлаб чиқариш бошланади. Бунинг натижасида аҳоли хона-

донлари ва иқтисодига тармокларни мунта-

замонавий тоза ҳамлектарни назорат ки-

лиши ва ҳисобга олишининг автоматаштирил-

ган тизими ўрнатиди.

Кўёш электр станцияси ҳамда замонавий

подстанцияси ишга туширилган янги иш ўрини-

лари очида ҳам мухим асос бўлпти. Ҳозир

бўя ерда 150 га якни мутахассис иш билан тарьиҳланади.

Эндиши юшталған ёкин кадрларни та-

момонада тармокларни юнади. Шу юнади

жадаллаширишини оширади.

Баҳодир Иброҳимов.

Шеробод, экспорт кўрсатчи ошиб, им-

порти ӯрни босилди.

— Кўёш фотолектр станцияси курилиши

подстанцияси ишга туширилган тизими ўр-

натиди. Ўзбекистон олий таълим тизими

ни оширишини оширади.

— Шу юнади тоза ҳамлектарни та-

момонада тармокларни юнади. Шу юнади

жадаллаширишини оширади.

— Кўёш электр станцияси курилиши

подстанцияси ишга туширилган тизими ўр-

натиди. Ўзбекистон олий таълим тизими

ни оширишини оширади.

— Шу юнади тоза ҳамлектарни та-

момонада тармокларни юнади. Шу юнади

жадаллаширишини оширади.

— Кўёш электр станцияси курилиши

подстанцияси ишга туширилган тизими ўр-

натиди. Ўзбекистон олий таълим тизими

ни оширишини оширади.

— Кўёш электр станцияси курилиши

подстанцияси ишга туширилган тизими ўр-

натиди. Ўзбекистон оли

ЎЗБЕК ТИЛИНИНГ БАРЧА СОҲАДА АМАЛ ҚИЛИШИНИ ТАЪМИНЛАШ

доимий, муддат билмайдиган вазифадир

Бутун дунёни қайта егаллашда куч-кудрат, курол-ярокдан кўра, муайян гоядан, яъни тил воситаларидан усталик билан фойдаланиш тобора устувор аҳамият касб этмоқда. Жаҳон тилшунослигида “тил империализми” деган тушунча пайдо бўлди. Шундай бир паллада ўзбек тилини асрар колиши учун нималар қилишишимиз керак? Нима қислак тилимизни янада ривожлантирамиз, нуфузини оширамиз каби саволларга жавоб олиш учун бу борада узок йиллардан бўён изланиб, меҳнат қилаётган соҳа фидойиларига юзландик.

— Концепцияда умумий ўрга таълим муассасаларида ўзбек тилини ўқитиш тизимини тубдан таъкомиллаштириш, ўзбек тили бўйича машғул по дарс соатларини кўпайтириш, таълимнинг барча босқичида давлат тили ўқитилишлари ҳамда ўзбек тилини янада ривожлантириши каби вазифалар белгиланган. Шу маънода, она тилини ўқитиш борасида ҳам янги методикалар яратилдими?

Шуҳрат СИРОЖИДИНОВ:

— Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университетида Мактабгача ва мактаб таълимни вазирлиги, Ихтисослаштирилган таълимни муассасалари агентлиги ҳамда Республика таълим маркази билан ҳамкорликда она тили ва адабиёт фанини ўқитиш методикаси милий ва халқаро тажриба асосида таомиллаштириб, таълим жарабаётига замонавий тенденциаларни табкич этиш борасида муҳим ишлар бажарилмоқда. Хусусан, умумтаълим мактабларни учун “Милий ўқув дастур” лойҳаси ишлаб чиқкиди. Мазкур дарсларни ўқувчиликнинг нутқий вазиятларда она тилини ўқитиш кенгимониятидан ўрнини ва самарали фойдаланиши, тил орқали бориқни англаш, креатив ва таъмнидий фикрлар, саводхонлиги, кўтказмаси шакллантиришига қаратилган. Мухими, улар турли инновацион топшериликлар асосида тайёрланган.

бу тилларда таълим олмай қўйилган. Шундай ва-

зиятини Ўзбекистонда ҳам қисман кузатни мумкин. Бугун одамлар фарзандлари учун қандайдир устунликлар ва ижтимоий мавқе тақдим қиласидан тиллар сифатидаги хорижий тилларга кўпроқ ҳарбий бермоқда. Шунинг учун айримлар мулот, таълим учун бошقا тилларни танламоқда. Бундан ташқари, мактаб ва университетларда ўқитилаетган “алоҳида нуфузга эга тиллар”га лавозим пилалояларидан кўтарилиши гарови сифатида қаралади.

Тўртничдан, интернет тизимида ўзбек тилининг кўлланиши борасида ҳам муйайн ишлар бажариди.

Хусусан, интернет саҳифаларида ўзбек тилида маъ-

лумотлар берилмоқда. Эзишмалар қилинти, она

тилимизда фаолият юритилган сайт ва портала

иҷтимоий тармоқлар мавжуд, “Википедия” кундан кунга ўзбекса маълумотлар билан тўлдириб берилмоқда.

Бироқ бу соҳада ҳам қўлдириб берилмоқда.

<